

Bezpečnostní poradce RID

Záměrem tohoto článku je potřeba osvětlit historii, práva a povinnosti bezpečnostního poradce pro přepravu nebezpečných věcí (dále jen „BP“) na železnici.

Vznik této funkce?

Iniciátorem byla v 90. letech minulého století SRN, která na svém území zavedla funkci „pověřence pro nebezpečné věci“. Protože se zavedení osvědčilo a vedlo ke zvýšení kvality přeprav nebezpečných věcí, SRN se rozhodla tuto funkci zavést i na mezinárodní úrovni. A tak byla v rámci „restrukturalizace“ předpisů pro silniční (ADR) a železniční (RID) přepravu nebezpečných věcí ustanovení o bezpečnostním poradci zapracována do nových předpisů a počala platit od 1. července 2001. V České republice byla povinnost mít BP závazně zavedena od 1. ledna 2003.

Co tedy platí v ČR?

Povinnost mít BP stanoví samozřejmě **oddíl 1.8.3 RID**. Kromě tohoto však v ČR pro stanovení BP platí i **Nařízení vlády č. 1/2000 Sb.** ze dne 22. listopadu 1999, ve znění nařízení 295/2000 Sb. z 26. července 2000 o přepravním řádu pro veřejnou drážní nákladní dopravu. Zde v **§ 15** jsou stanoveny podmínky pro BP:

- (1) Bezpečnostním poradcem je fyzická osoba odborně způsobilá pro zajišťování podmínek nakládky, přepravy a vykládky nebezpečných věcí.
- (2) Podmínky získání odborné způsobilosti bezpečnostního poradce jsou
  - a) úplné střední vzdělání²⁾,
  - b) praxe v délce nejméně pěti let v oblasti nakládání s nebezpečnými věcmi,
  - c) zdravotní způsobilost³⁾,

d) vykonání zkoušky z odborných teoretických znalostí podle obsahového zaměření zkoušky, uvedeného v příloze č. 1, která je nedílnou součástí železničního přepravního řádu, před komisí ustanovenou Ministerstvem dopravy a spojů (dále jen „ministerstvo“).

Následně je stanoveno, jak se zkouška vykoná, jakou formou atd.

V **§ 16** jsou rámcově stanoveny působnosti BP, když je nařízeno, že sleduje dodržování podmínek pro přepravu nebezpečných věcí, zpracovává výroční zprávu o stavu dodržování podmínek pro přepravu nebezpečných věcí a předkládá ji právnické nebo fyzické osobě (zde odchylně od silniční přepravy MD ČR svým interním výnosem stanovilo její vypracování a předkládání nejpozději do 31. března v následujícím roce) a dále mj. využívá pro svou činnost informační systém pro preventivní a záchranná opatření v oblasti mobilních zdrojů nebezpečí provozovaný ministerstvem dopravy v informační síti Internet.

Nařízení vlády v **Příloze č. 1** stanoví „Obsahové zaměření zkoušky bezpečnostního poradce pro přepravu nebezpečných věcí“, když k prokázání znalostí podmínek pro přepravu nebezpečných věcí na dráze celostátní a na dráhách regionálních jsou zkoušky zaměřeny ve stanoveném rozsahu, když je dále stanovena i orientační znalost podmínek pro přepravu nebezpečných věcí v ostatních druzích dopravy, kterými jsou:

- Evropská dohoda o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (ADR),
- Evropská dohoda o mezinárodní přepravě nebezpečných věcí po vnitrozemských vodních cestách (ADN) a její přílohy,
- Předpisy pro přepravu nebezpečných věcí po Rýně (ADN-R),
- Mezinárodní předpis o přepravě nebezpečného zboží na moři (IMDG Code),
- Technické instrukce pro bezpečnou přepravu nebezpečného zboží v letecké dopravě (ICAO).

Kromě nařízení vlády č. 1/2000 Sb. jsou ustanovení k činnosti BP uvedena i v **Zákoně č. 266/1994 Sb., o drahách** ve znění pozdějších předpisů. Ten se především s ohledem na BP zabývá nebezpečnými věcmi z hlediska státních dozorů a správních deliktů.

Jaká práva a povinnosti BP má?

S přihlédnutím k činnostem podniku má bezpečnostní poradce zejména tyto povinnosti:

- dohlížet na dodržování předpisů pro přepravu nebezpečných věcí,
- radit svému podniku při operacích souvisejících s přepravou nebezpečných věcí,
- připravit výroční zprávu pro vedení svého podniku nebo pro místní orgán veřejné správy o činnostech podniku týkajících se přepravy nebezpečných věcí. Takové výroční zprávy musí být uchovávány po dobu pěti let a musí být k dispozici státním orgánům na jejich žádost.

Bezpečnostní poradce má dále povinnost sledovat zejména tyto činnosti a postupy vztahující se k činnostem podniku:

- postupy pro dodržování předpisů upravujících zařazování nebezpečných věcí určených k přepravě;
- postup podniku při pořizování dopravních prostředků s ohledem na respektování všech zvláštních požadavků souvisejících s přepravou nebezpečných věcí;
- kontrolovat zařízení užívaná při přepravě, nakládce nebo vykládce nebezpečných věcí;
- vlastní školení zaměstnanců podniku a vedení záznamů o tomto školení;
- uplatňování vhodných nouzových postupů v případě jakékoli nehody nebo mimořádné události, která může nepříznivě ovlivnit bezpečnost přepravy, nakládky nebo vykládky nebezpečných věcí;
- uskutečňovat analýzy a - pokud je to potřebné - vypracovávat zprávy z vážných nehod, mimořádných událostí nebo závažných porušení předpisů zjištěných během přepravy, nakládky nebo vykládky nebezpečných věcí;
- uplatňovat vhodná opatření k zamezení opakování nehod, mimořádných událostí nebo závažných porušení předpisů;
- dodržování právních předpisů a zvláštních požadavků spojených s přepravou nebezpečných věcí, týkajících se volby a využití subdodavatelů nebo jiných třetích osob;
- ověřovat, že zaměstnanci účastníci se přepravy, nakládky nebo vykládky nebezpečných věcí mají k dispozici podrobné pracovní postupy a pokyny;
- zavádět opatření ke zvýšení informovanosti o nebezpečích spojených s přepravou, nakládkou a vykládkou nebezpečných věcí;
- kontrolní činnost zaměřit tak, aby v dopravních prostředcích byly k dispozici doklady a bezpečnostní výbava, které musí doprovázet přepravu a aby tyto doklady a výbava byly v souladu s předpisy;
- kontrolovat a zajistit dodržování předpisů pro nakládku a vykládku;
- přesvědčit se, že existuje bezpečnostní plán dle pododdílu 1.10.3.2.

Co BP hrozí, pokud své povinnosti neplní?

V § 50 a 51 jsou uvedeny přestupky a správní delikty pro fyzické a právnické osoby, když za přestupek se např. považuje porušení přepravních podmínek pro přepravu nebezpečných věcí a např.

fyzická osoba se jako bezpečnostní poradce pro přepravu nebezpečných věcí může dopustit přestupku tím, že nevypracuje výroční zprávu podle pododdílu 1.8.3.3 Řádu pro mezinárodní železniční přepravu nebezpečných věcí, nebo nevypracuje zprávu o nehodě podle pododdílu 1.8.3.6 Řádu. Za takový přestupek nebo správní delikt lze uložit pokutu od 10 000 Kč do 10 000 000 Kč, podle závažnosti přestupku. Za správní delikt lze uložit též zákaz činnosti.

V § 52 se uvádí, kdy se právnická nebo podnikající fyzická osoba (tedy i BP) jako účastník přepravy nebezpečných věcí dopustí správního deliktu. Např. tím, že:

- nezajistí odpovídající proškolení zaměstnanců podílejících se na přepravě nebezpečných věcí podle kapitoly 1.3 Řádu,
- nesplní povinnost z hlediska bezpečnosti podle kapitoly 1.4 Řádu,
- neustanoví bezpečnostního poradce pro přepravu nebezpečných věcí podle pododdílu 1.8.3.1 Řádu,
- nevypracuje bezpečnostní plán, nezajistí proškolení zaměstnanců nebo nedodrжуje ustanovení bezpečnostního plánu podle kapitoly 1.10 Řádu,
- užije pro přepravu nebezpečných věcí jiné než předepsané obaly nebo cisterny nebo je užije jiným než předepsaným způsobem podle části 4 Řádu,
- neoznačí nebezpečnou věc podle části 5 Řádu,
- nepřiloží řádně vyplněné doklady předepsané pro přepravu nebezpečných věcí podle kapitol 5.1 a 5.4 Řádu,
- poruší požadavky na konstrukci a zkoušky obalů, velkých nádob pro volně ložené látky, velkých obalů nebo cisteren podle části 6 Řádu, nebo
- poruší podmínky přepravy, nakládky, vykládky nebo manipulace s nebezpečnými věcmi podle části 7 Řádu.

Co přineslo zavedení funkce BP?

Myslím si, že každý podnik, který si plní povinnosti mu stanovené z ustanovení RID a Nařízení vlády č. 1/2000 Sb., musí konstatovat, že zave-

dením funkce BP se kvalita přeprav nebezpečných věcí podstatně zlepšila, bezpečnost se zvýšila. I když to na první pohled nevypadá, vyšší kvalita těchto přeprav ve svém důsledku přináší podniku přínos v tom, že se tím i přepravy urychlily a přináší i přínos finanční (nižší náklady na odstraňování různých závad apod.).

Závěr

Přestože funkce BP v ČR je ustanovena již téměř 7 let, ne všem je jasné, co obnáší. Nejedná se o žádného „bezpečáka“, který se mj. zabývá i přepravou nebezpečných věcí. Pro její správnou činnost je třeba provádět neustále „osvětovou“ činnost a vysvětlovat, co BP dělat musí, má a na co má také právo.

Záměrem každého podniku, který má co dočinění s přepravou nebezpečných věcí (nakládkou, vykládkou, balením, dopravou atd.), by proto mělo být toto zajišťovat kvalitně a bezpečně a k tomu jim má svými radami a činností pomoci právě BP! ■

St. Hájek, bezpečnostní poradce pro RID

²⁾ § 8 odst. 1 a 2 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon).

³⁾ § 2 písm. b) bod 1 vyhlášky č. 101/1995 Sb., kterou se vydává Řád pro zdravotní a odbornou způsobilost osob při provozování dráhy a drážní dopravy.